

Antwoordblad Schilderijanalyse: Heilige Johannes op Patmos

Voor de leraar

Johannes schrijft over het einde van de wereld, dus over iets wat nog moet gebeuren. Bosch laat Johannes zien terwijl hij aan het werk is maar tegelijkertijd ook waar hij over schrijft, zijn gedachten dus. Waar denkt Johannes aan? Hoe kun je zien dat hij hieraan denkt?

Er verschijnt een blauwe engel die hem wijst op een vrouw met kind die in de zon zit met de maansikkel onder haar voeten. In de zee is al een schip in brand gevlogen, alles zal worden vernietigd. Je kunt zien dat hij hieraan denkt doordat Johannes in de richting van de engel en Maria (en de brandende schepen) kijkt.

Terwijl Johannes schrijft, probeert een duivel hem van zijn werk te houden. Waar is die duivel en waaraan herken je die?

De duivel is het monster vlak boven de naam van Bosch. Het is een raar wezen, samengesteld uit stukken mens en stukken dier. Op zijn hoofd staat bovendien een pot met brandend vuur. Bij hem ligt een gemene haak waarmee hij Johannes kan steken en waarmee hij de pennenkoker en inktpot die op de grond liggen, kan weghalen.

In de tijd van Bosch geloofde iedereen in Nederland in God. Ook de wereld waarin Johannes zit is een christelijke wereld. Waaraan kunnen we dat zien?

Achter Johannes en boven de duivel staat een groot kruis langs een weggetje. En op het land heel in de verte zien we een heel hoge kerktoren.

Op het schilderij zie je linksboven in de zee brandende schepen. Waarom zou Bosch deze schepen geschilderd hebben? Tip: denk aan het verhaal van Johannes.

De brandende schepen staan symbool voor het einde van de wereld, waarover Johannes schrijft op het eiland Patmos.